

**KERTOMUS TURUN YLIOPISTON ARKEOLOGIAN OPPIAINEEN SUORITTAMISTA
TUTKIMUKSISTA TURUN RÄNTÄMÄEN ORHINKARSINAN ASUINPAIKALLA
TOUKOKUUSSA 1997**

Kaivausaika: 19.5. - 30.5. 1997

Diariointipvm: 15.9. 1997

Kunta: Turku
Kylä: Rântämäki / Koroinen
Tila / tontti: Orhinkarsina 2:7

Maanomistaja(t): Turun kaupunki
Maanvuokraaja(t): -

Karttalehti: 1043 12 LITTOINEN Painovuosi: 1981
 x = 6708 12
 y = 1572 35
 h = 26 m m.p.y. Korkeusjärjestelmä: N60

Korkeuskiintopiste: korkeuspiste n:o 2751 (kantakarttalehti XX:10). 1966 tarkistettu korkeus 19.339 m m.p.y.

Kp²: kiveen - noin 50 m kaivausalueen kaakkoispuolella - hakattu P-merkki.
Taakselukema: 155 **Korkeus:** 26,12 m m.p.y.

Kaivausjohtaja: lehtori Kristiina Korkeakoski-Väisänen ja Tanja Ratilainen
Kaivaustyövoima: 18 arkeologian opiskelijaa

Opiskelijoiden työtuntimäärä: 1050 t

Tutkitun alueen pinta-ala: 41 m²

Aikaisemmat tutkimukset: Henrik Asplund:
 Turku, Rântämäki, Riihivainio
 Kaapelityömaan valvonta 8.9. ja 23.-24.9.1992
 Turun maakuntamuseo.
 Kristiina Korkeakoski-Väisänen:
 Turku, Rântämäki, Orhinkarsina
 Kaivauskertomus 1996 Turun yliopiston arkeologian
 oppiaineen topografisessa arkistossa.

Aiemmat löydöt: KM 27244:9
 TYA 639: 1 - 872

1997 kaivauksen löydöt: TYA 665: 1 - 341

Otetut näytteet: Maanäyte, liite 6

Kuvat: Mustavalkonegatiivit TYA 21900 - 21932
 Diapositiivit TYA 280:1 - 23

Karttaliitteet:

Yleiskartta / Kantakartta XX:10⁷, 1:500 (Karttaan merkitty sekä 1996 että 1997 kaivausalueet)

Kartta nro 1: Ruudut 30 - 34 / 5 - 9 1. taso

Kartta nro 2: Ruudut 30 - 34 / 5 - 9 2. taso

Kartta nro 3: Ruudut 30 - 34 / 5 - 9 3. taso ja S- ja N-profiilit

Kartta nro 4: Ruudut 33 / 16 - 31 1. - 3. taso ja N-profiili

Liite 1: Ruudut 30 - 34 / 5 - 9, löytöjen levintä

Liite 2: Ruudut 30 - 34 / 5 - 9, keramiikan levintä

Liite 3: Ruudut 30 - 34 / 5 - 9, palaneen luun levintä

Liite 4: Ruudut 33 / 16 - 31, löytöjen levintä

Liite 5: Ruudut 33 / 16 - 31, keramiikan levintä

Kertomuksen muut liitteet:

6 Maanäyte

7 Mustavalkonegatiivit

8 Diapositiivit

TUTKIMUKSEN TAUSTAA

Tutkimusta jatkettiin 1996 kaivetun alueen itä- ja länsireunoilta. Koska löydöt ja värjäytymät 1996 keskittyivät suureksi osaksi tutkimusalueen lounaisosaan, avattiin mahdollisen rakenteen löytämiseksi ruudut 30 - 34 / 5 - 9. Tämä tutkimusalue rajoittui pohjoisosasta sähkötolppaan ja länsireuna ulotettiin 1991 kaivettuun maakaapeliin.

Lisäksi avattiin asunpaikan itä-länsisuuntaisen laajuuden toteamiseksi kaista, ruudut 33 / 16 - 31, 1996 kaivausalueelta itään kohti peltoaukeaa, jonka eteläosasta 1989 koetutkimuksissa oli löydetty joitakin iskoksia ja kiviesineiden katkelmia (Turku Röntämäki Koroinen Riihivainio. Kertomus koekaivauksista 1989. Heljä Brusila, Riitta Laitinen). Tätä kaivausta johti harjoittelutyönään HuK Tanja Ratilainen.

ALUEEN TOPOGRAFIA JA KASVILLISUUS

Ks. Kristiina Korkeakoski-Väisänen kaivauskertomus Turku Röntämäki Orhinkarsina 1996.

MENETELMÄT

Korkeuskiintopisteenä käytettiin samaa, kesällä 1996 merkittyä maakiveä, jonka korkeus on 26,12 m m.p.y.

Pintaturve poistettiin lapioin runsaan 5 cm vahvuusina suorakaiteisina kakkuina ja osaksi rullaamalla.

Tutkimusalueet (ks. seuraava sivu) paalutettiin 1 m x 1 m ruutuihin: koordinaatit 30 - 34 / 5 - 9 ja 33 / 16 - 31. Peruslinja oli sama kuin vuonna 1996, suunnassa N - S suuntakehällä määriteltynä. Löydöt tallennettiin löytökoordinaatein ja seulasta löytyneet ruutu- ja kerrostarkkuudella. Maata seulottiin kuitenkin enemmänkin satunnaisesti. Kukin kerros kaivettiin dokumentointien välillä kahtena (kerrokset 1 ja 2) tai kolmena (kerrokset 3 ja 4) tasona.

Kerrosten ja tasojen järjestys on seuraava: pinta, 1. krs., 1. taso, 2. krs., 2. taso, 3. krs., 3. taso ja 4. krs.

Ruudut 30 - 34 / 5 avattiin vasta kun viereiset ruudut olivat jo 3. tasossa, mutta kerrosvahvuus ja dokumentointi noudattelee aikaisemmin kaivettujen ruutujen kerrosvahvuuksia ja dokumentointia. Ruutujen läpi kulki odotetusti 1991 tehty kaapelikaivanto (ks. seuraava sivu). Tämä merkittiin tasokarttoihin häiriintyneenä maana.

Ruuduista 33/26-31 kaivettiin 3. kerroksesta vain 3 cm. Ruudut 33/20-22 ja 33/24-26 kaivettiin 3. tasoon saakka. Neljättä tasoa ei piirretty.

Kaaviot tutkimusalueesta seuraavilla sivuilla.

RUUDUT 30 - 34 / 5 - 9 HAVAINNOT

Maaperä tutkimusalueella oli hienoa hiekkaa, jossa oli varsin vähän suurempia kiviä. Väriltään hiekka oli vielä **1. kerroksessa** osaksi humuksen harmahtavaksi värjäämää, osaksi jopa humuksen sekaista. Mitään ihmisen toimintaan viittaavaa, muuta kuin artefaktit, ei ollut havaittavissa.

Kun **2. kerrosta** oli kaivettu ensimmäiset 3 cm:ä hiekka muuttui avatun alueen pohjoispuoliskossa vaaleaksi ja löysäksi, kun sen sijaan eteläpuoliskossa hiekka oli tiiviimpää, väriltään selvästi tummemman ruskeaa (johtui ainakin osaksi vedenläpäisyeroista). Erityisen voimakasta värjäytymä oli alueen lounaisimmassa nurkassa, ruudussa 30 / 5, josta otettiin maanäyte (liite 6).

3. kerroksen alussa koko alue oli pääasiallisesti vaaleaa, löysää hiekkaa, mutta ruuduissa 30 - 31 / 6 - 9 oli paikoin harmahtavia, nyt noen heikosti värjäämiä laikkuja ja hiekka oli edelleen muuta aluetta jonkin verran tiiviimpää. Ruuduissa 30 - 31 / 5 hiekka oli edelleen tumman ruskeaksi värjäytynyttä ja hiekassa oli myös hajallaan joitakin hiililaikkuja. Värjäytymät eivät anna aihetta pohdiskella lähemmin toimintoja paikalla.

4. kerroksen alussa (n. 30 cm paljastetusta pinnasta) koko alue oli puhtaalla hiekalla ja kerroksen lopussa alueen itäosassa hiekka oli jo siltin sekaista, länsiosassa tätä karkeampaa, hienoa hiekkaa.

LÖYDÖT

Saviastian palat, kvartsi- ja kivilaji-iskokset sekä palaneet luusirut (vain 8 sirua) levittäytyivät varsin tasaisesti koko avatulle alueelle (ks. liitteet 1 - 3), eivätkä näin anna mahdollisuutta minkään rakenteen hahmottamiseen levintäkuvion pohjalta. Näistä ruuduista löytynyt keramiikka oli hyvin fragmentoitunutta, hiekkasekoitteista keramiikkaa, jossa vain muutamassa palassa oli diagnostisia piirteitä: vetojälkiä pinnoissa (eli ns. naarmutusta) ja Morbyn keramiikkaan viittaavia painanteita. Saven sekoitteita ei tutkittu mikroskooppisesti.

Kvartsi-iskoksista oli määriteltävissä (ilman mikroskooppista tutkimusta) 1 kaarevasivuinen kaavin tai mahdollisesti myös pieni kvartsiveitsi (TYA 665:304) ja 1 hiottu pintapala (TYA 665:285) viittaa viimeistelyjen kiviesineiden käyttöön paikalla.

RUUDUT 33 / 16-31 HAVAINNOT

Tanja Ratilainen

Pintamaa poistettiin noin 10cm:n kerroksena. Alta paljastui hiekkapitoista, tummaa multamaannosta. Alueella oli muutama kanto sekä länsilaidalla iso maakivi.

1.kerros

Maannos oli humuksen värjäämää ja paikoin siinä oli hiekkaisia laikkuja. Siellä täällä oli pieniä nokimaalaikkuja. Ruudussa 33/21 oli iso kanto, jonka ympäristössä maannos oli erittäin tummaa (Myös ruudut 33/22-23). Kaivausalueella olleet kannot poistettiin kerroksen aikana isointa lukuunottamatta.

Ruudussa 33/24 oli havaittavissa pohjois-etelä suunnassa kulkeva vanha oja (kuva TYA 21918), joka näkyi myös ympäristön pinnanmuodoissa. Ojan kohdalla oli humusmaata, joka jatkui 4. kerrokseen asti.

Ruutujen 33/20-21 länsilaidoilla oli havaittavissa noin 30 cm leveät, tumman humusmaan kaistaleet; metsätyökoneen jättämät, avattuun alueeseen nähden pohjois-eteläsuuntaiset jäljet olivat nähtävissä hienoisina painaumina myös pinnalla. (Kuva TYA 21922).

Ruudun 33/17 itäreunassa oli kivi, jonka ympärillä valeaa, puhdasta hiekkää.

Paikalla kasvanut pihlajikko oli ollut runsasta ja siten avatun alueen itäpäässä oli juurakkoista.

2. kerros

Kerroksesta kaivettiin vain 6 cm, jotta taso vastaisi vuoden 1996 2. tasoa. Länsipäässä oli hiekkää, itäpäässä ruutujen 33/28-31 alueella jo silttiä.

3. kerros

Vähäisten löytöjen vuoksi itäpäähän ruuduista 33/26-31 kaivettiin vain 3 cm:ä.

Ruudussa 33/16 oli hienoisia tummia läiskii, joista tuli myös löytöjä.

Ruudussa 33/23 oli kiviä, suurin osa halkaisijaltaan noin 15 cm, runsaan puoliympyrän muotoisessa kehässä. Osa kehän kivistä oli littehköjä, "kuin asetettu pystyyn". Puoliympyrän keskellä ei ollut mitään; ei kiviä, ei nokimaata, ei löytöjä. Kun kivet poistettiin 4. kerroksessa, alta paljastui hienoa puhdasta, silttimäistä hiekkää. Muinaisjäännöksen mahdollisuutta ei voine kuitenkaan täysin hylätä.

4. kerros

Ruutuja 33/20-22 ja 33/24-25 ei enää kaivettu löydttömyyden takia.

Ruudut 33/23 ja 33/16-19 kaivettiin neljänteen tasoon asti, mutta tasoa ei piirretty vähäisten löytöjen ja puhtaan hiekan vuoksi.

LÖYDÖT

Keramiikkaa löytyi yhteensä 41 kpl, joista 4 oli reunapalaa. Suurin osa keramiikasta oli erittäin fragmentoitunutta, vaalean ruskeaa tai ruskean harmahtavaa, naarmu- (vedetty-) tai sileäpintaista. Useissa paloissa on havaittavissa karkeakin maasälpä- ja kvartsisisekoitetta.

Tunnistettavia paloja oli vain muutama. Paimion keramiikkaa löytyi yksi varma pala (TYA 665:271) (vrt. Mynämäki Vuorenpää KM11909:2) ja kaksi todennäköistä (TYA 665:242 ja 243). Morbyn keramiikkaa oli 5 mahdollista palaa; kolmessa mahdollisia jälkiä kissantassupainanteesta, kahdessa jonkinlaista leimaa ja yhdessä tasareunaisessa reunapalassa oli päällä kuopanne.

Keramiikkalöytöjä tuli eniten 2. ja 3. kerroksesta ja ne keskittyivät alueen länsilaidalle (ks. levintäkartta). Itäpäähän löydöt tulivat pääasiassa jo ensimmäisen kerroksen aikana. Alueen keskivaiheilla oli melko löydötöntä.

Alueelta löytyi vähän kvartsi- ja kivilaji-iskoksia, yhteensä vain 4 kpl. Iskokset tulivat samoilta alueilta kuin keramiikkakin.

Palanutta luuta ei tullut lainkaan.

AJOITUS (ruudut 30 - 34 / 5 - 9 ja 33 / 16 - 31)

Vain muutaman fragmentoituneen saviastiapalan perusteella paikka voidaan ajoittaa epineoliittiseksi. Palojen joukossa oli sekä Paimion keramiikkaa että Morbyn keramiikkaa. Juuri selvemmin pronssikauteen liitettävien palojen löytyminen vahvistaa kesän 1996 kaivausten pronssikauden osalta esitettyä hypoteettista keraamista ajoitusta.

KAIVAUKSEN LOPETTAMINEN

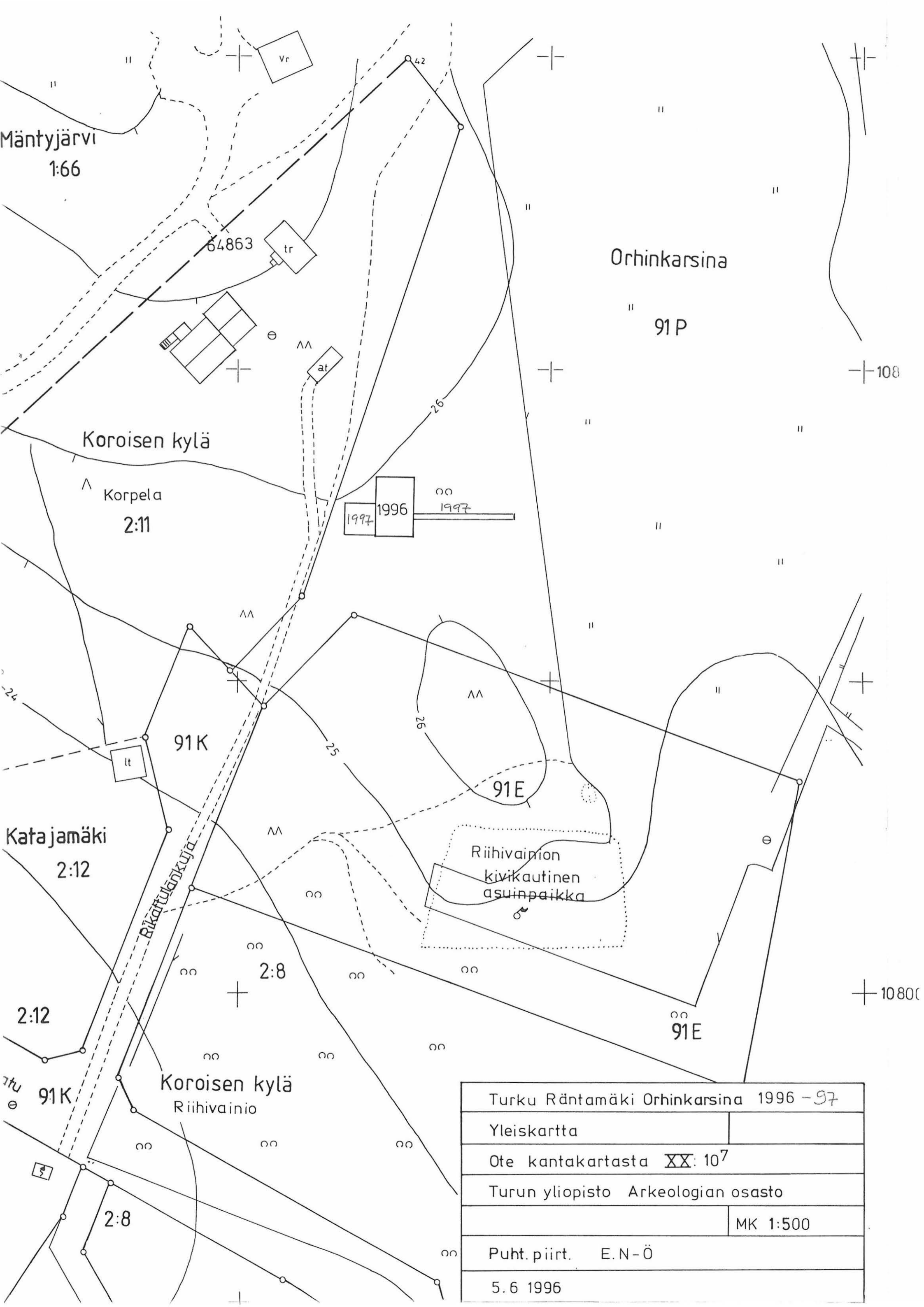
Kaivannot täytettiin alkuperäiseen korkeuteensa ja turpeet ladottiin paikalleen. Koska jatkotutkimukseen ei ole aihetta, avatulle alueelle ei jätetty kiintopaaluja.

Turussa 25. huhtikuuta 1998

Kristiina Korkeakoski-Väisänen

Tanja Ratilainen

Turku Röntämäki Orhinkarsina 1996 -97	
Yleiskartta	
Ote kantakartasta XX: 10 ⁷	
Turun yliopisto Arkeologian osasto	
	MK 1:500
Puht. piirt. E.N-Ö	
5.6 1996	

TURKU RÄNTÄMÄKI ORHINKARSINA 1997

Kaivauksen koordinaatisto: ruudut (1 x 1 m) 30-34 / 5-9 ja 33 / 16 - 31

Peruslinja A.....B

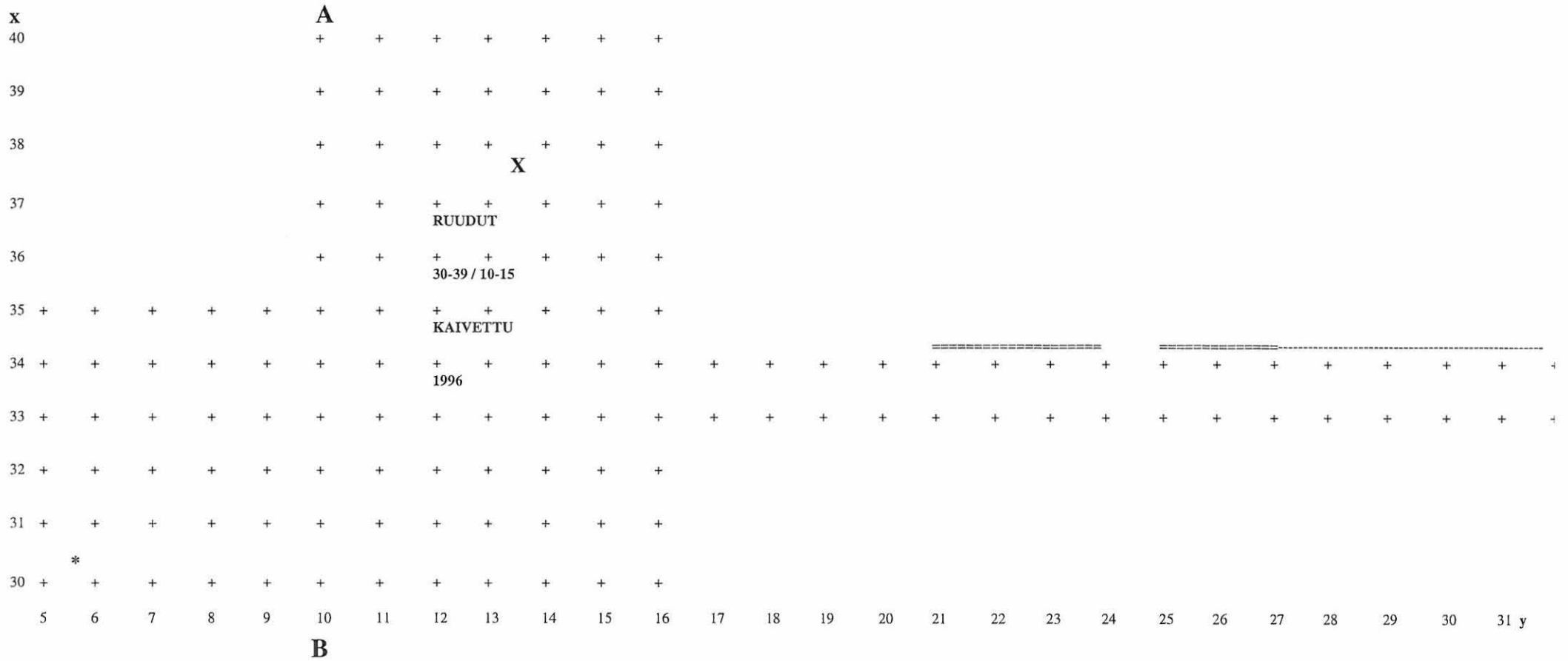
Vaaituskone X

---- Ruuduista kaivettu 3. krs:ta vain 3 cm:ä

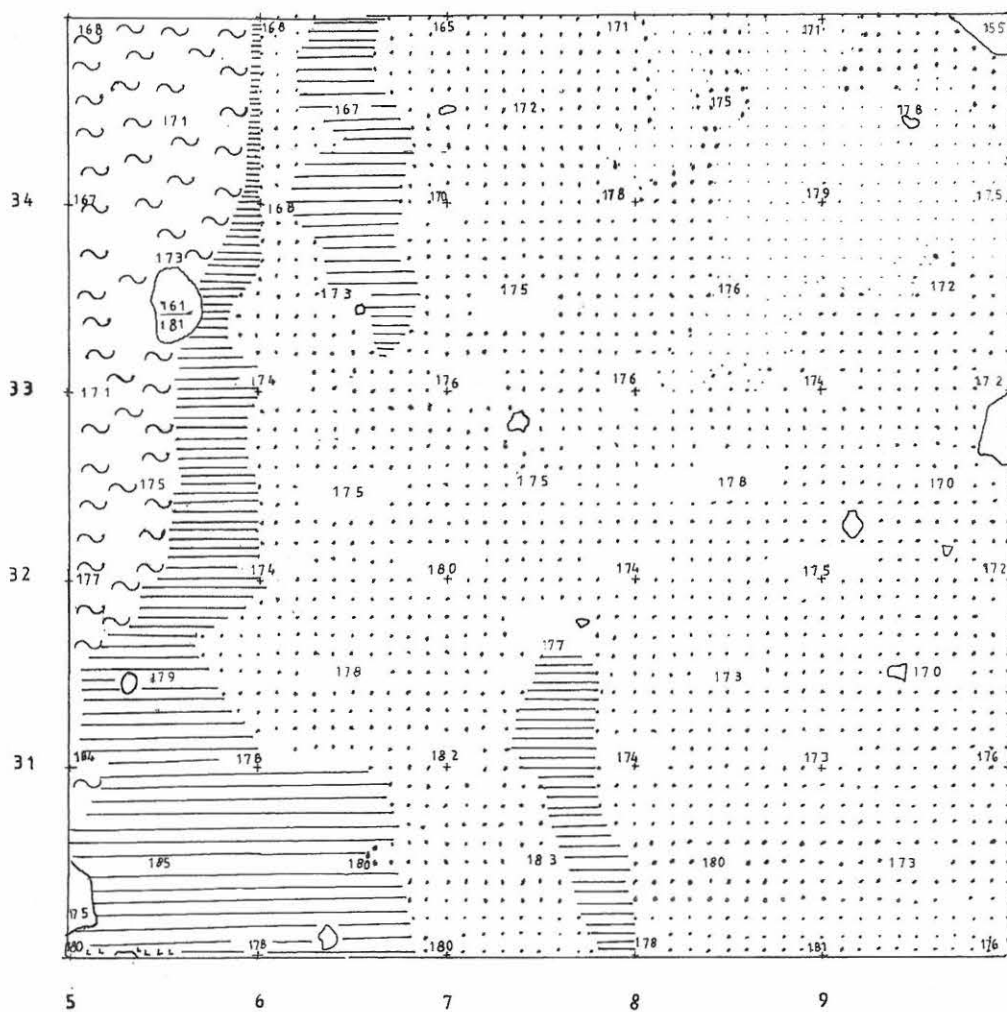
==== Ruudut kaivettu vain 3. tasoon saakka

* Otettu maanäyte

N

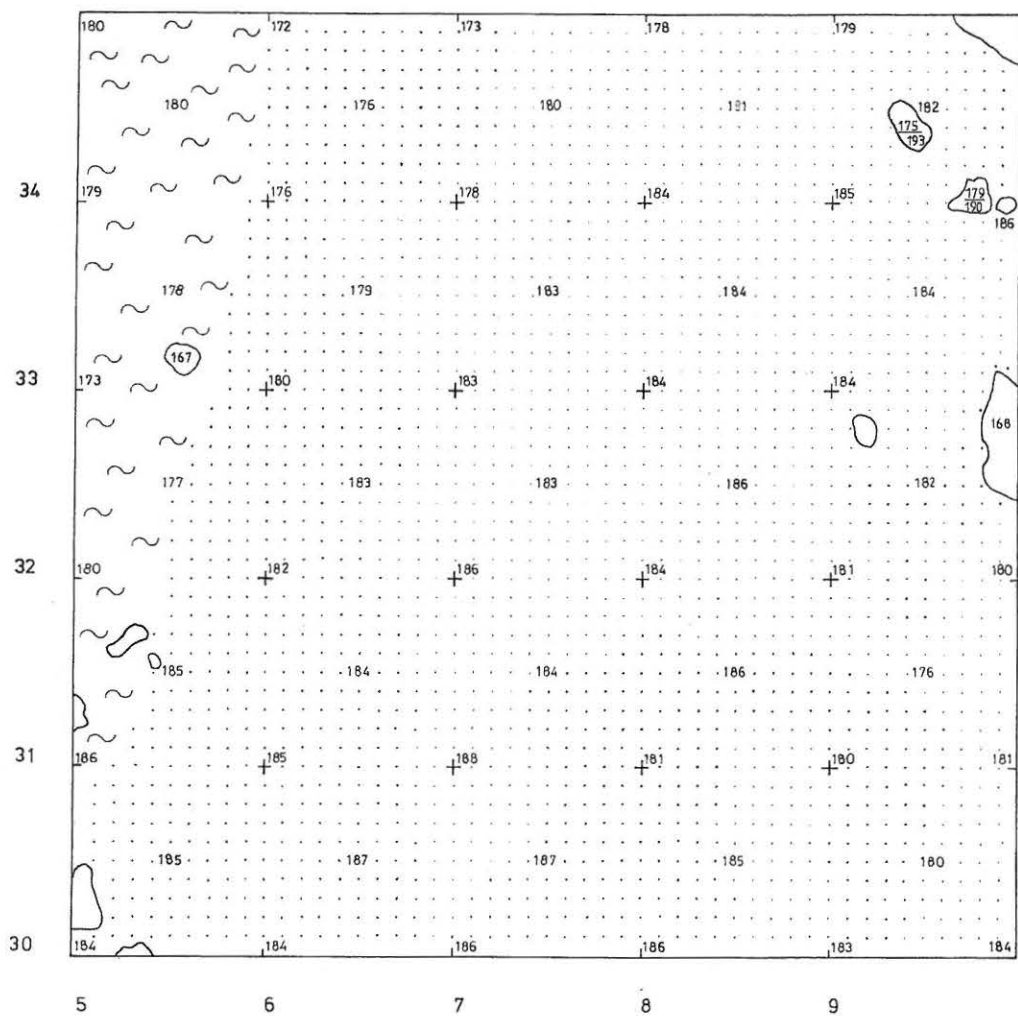

S

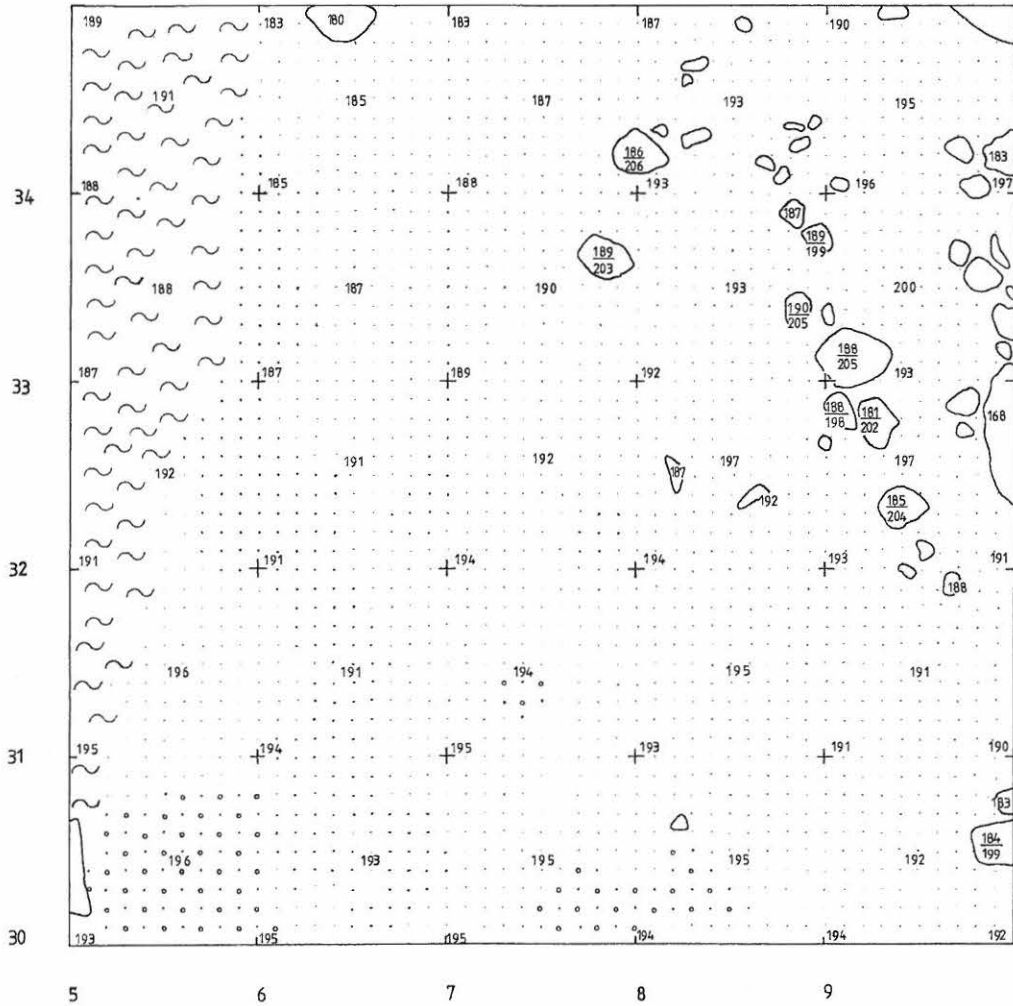
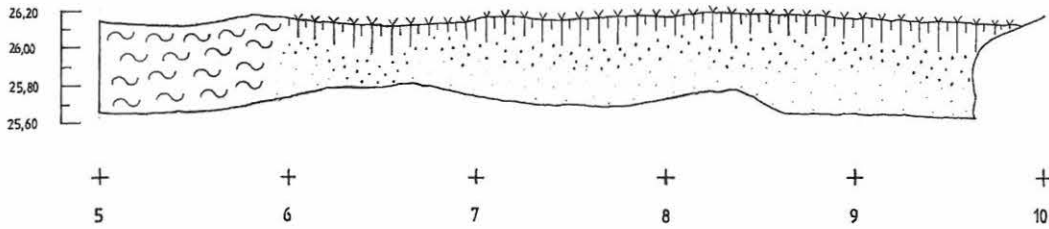

- HUMUKSEN VÄR JÄÄMÄ HIEKKA
- VÄRJÄÄNTYNYT HIEKKA
- HIEKKA
- SAVI / SILTTI
- KIVI
- TÄYTEMAA

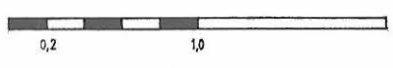
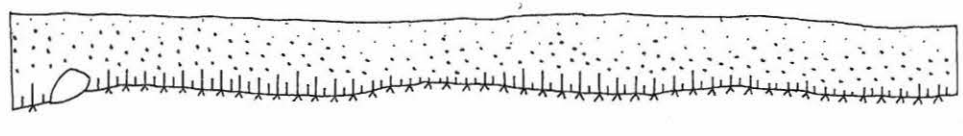
TURKU RÄNTÄMÄKI ORHINKARSINA 1997	
Kartta nro 1	Rek.nro 2:7
Ruudut 30-34/5-9 1. taso	
Turun yliopisto / Arkeologia	
TI 155 / Kp 26,12 m m.p.y.	MK 1: 20
Puht. piirt. Suvi Mäkinen	
Kristiina Korkeakoski-Väisänen	

TURKU RÄNTÄMÄKI ORHINKARSINA 1997	
Kartta nro 2	Rek.nro 2:7
Ruudut 30-34/5-9 2. taso	
Turun yliopisto / Arkeologia	
TI 155 / 26,12 m m.p.y.	MK 1: 20
Puht. piirt. Ulnor Uotila	
Kristiina Korkeakoski-Väisänen	

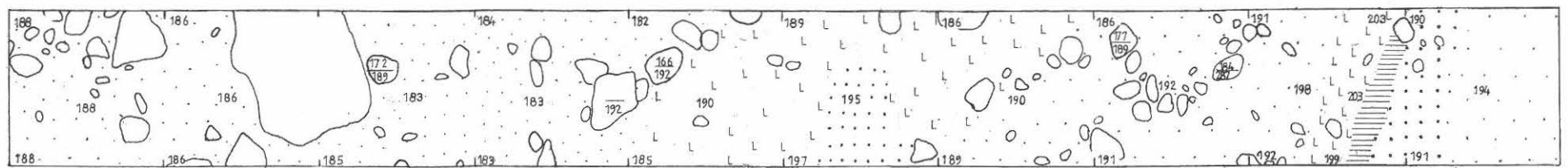
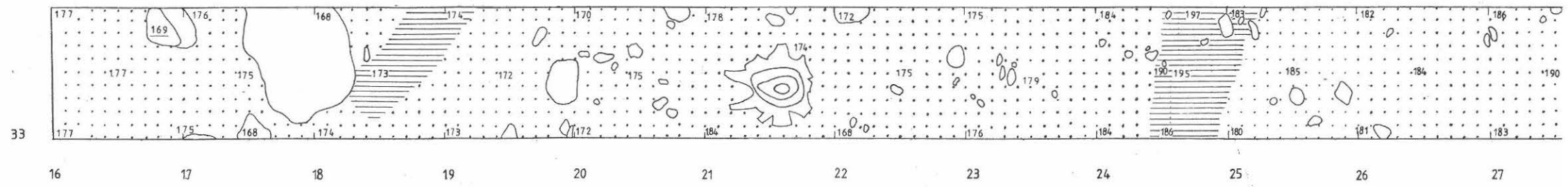
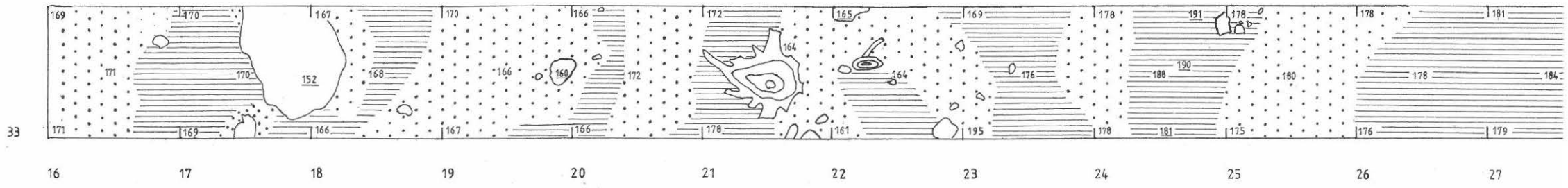
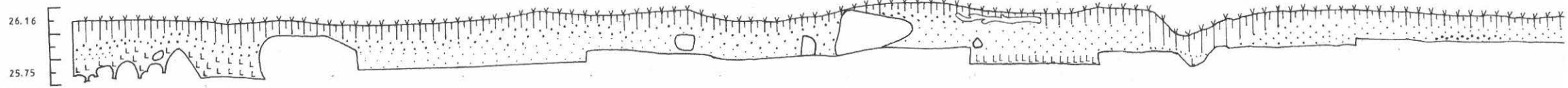

- HUMUS
- HIEKKA
- VÄRJÄYTYNYT HIEKKA
- SORA
- KIVI
- TÄYTEMÄÄ

TURKU RÄNTÄMÄKI ORHINKARSINA 1997	
Kartta nro 3	Rek.nro 2:7
Ruudut 30-34/5-9 3. taso ja S- ja N-profiilit	
Turun yliopisto / Arkeologia	
TI 155 / 26,12 m m.p.y.	MK 1: 20
Puht. piirt. Sanna Jokela ja Kirsi Sipiläinen	
Kristiina Korkeakoski-Väisänen	

16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27
+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+

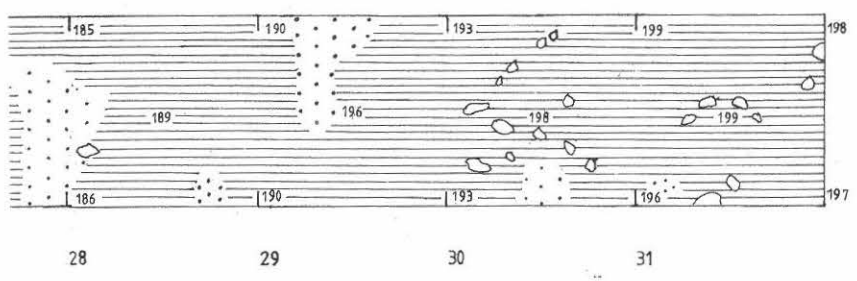
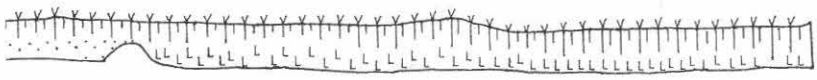

16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26
----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----

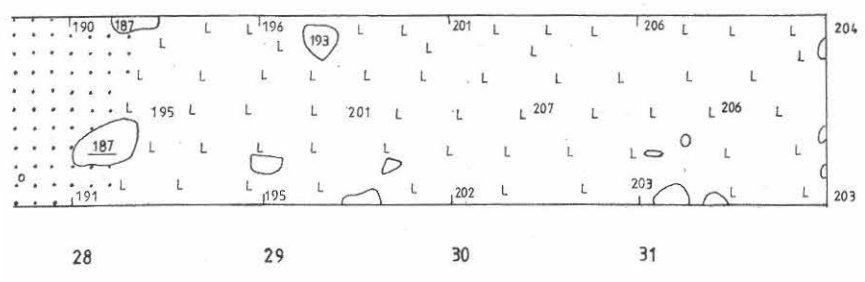
28 29 30 31

+ + + +

TASO 1

- Humuksen värjäämä hiekka
- Hiekka
- Värjätynyt hiekka
- Siltti
- Kivi
- Kanto
- Humus

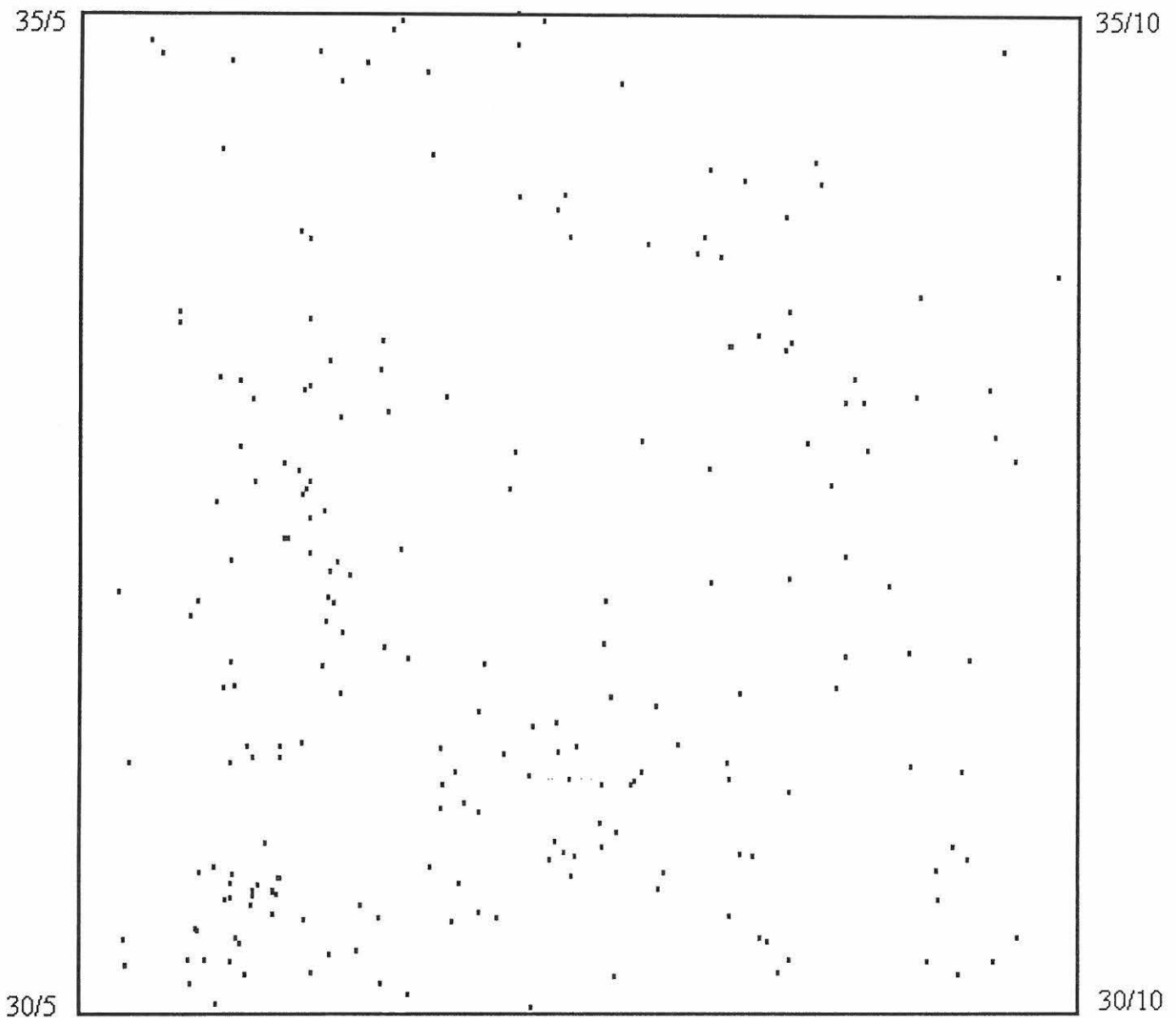

TASO 2

TASO 3

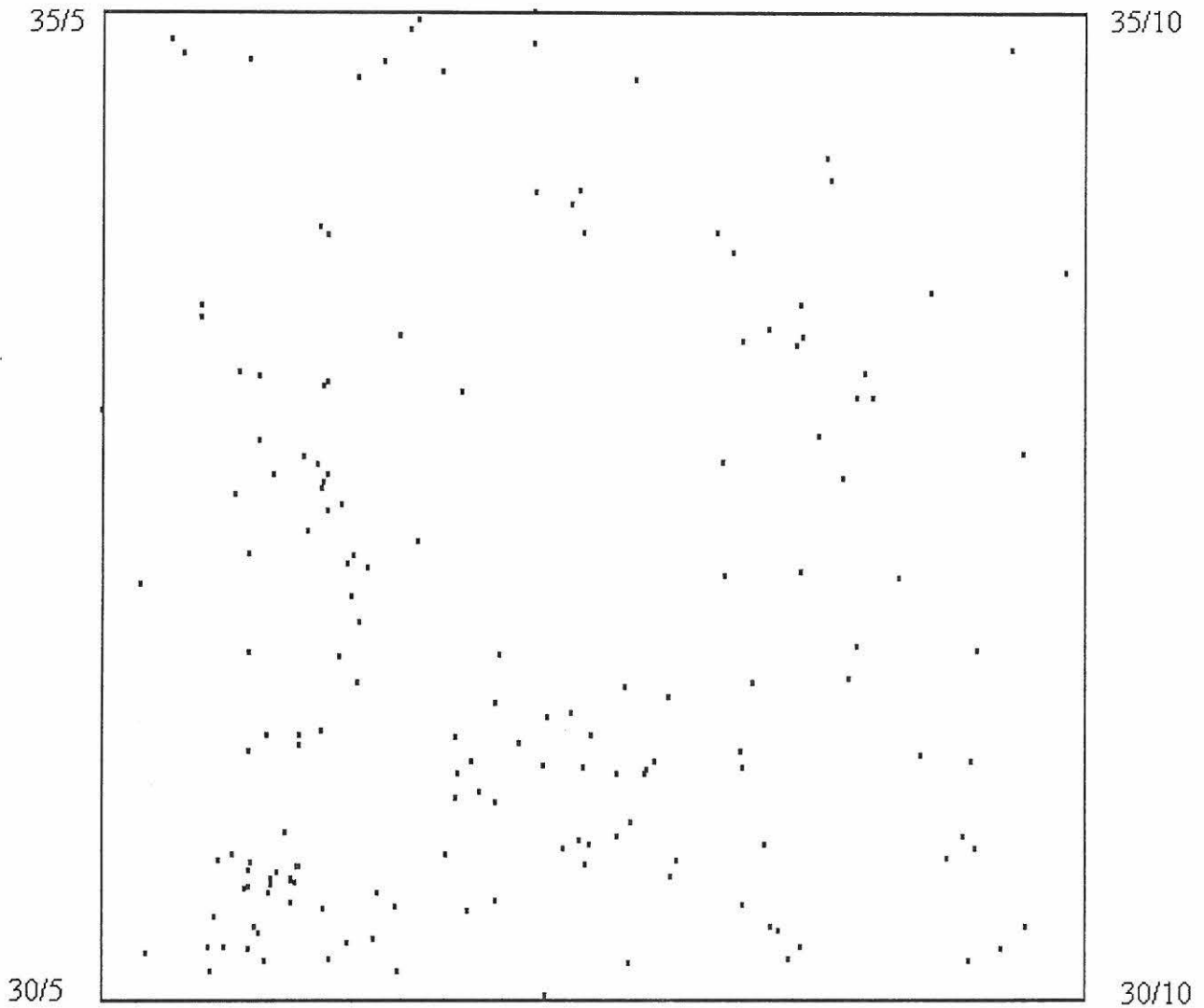
TURKU RÄNTÄMÄKI ORHINKARSINA 1997	
Kartta nro 4	Rek.nro 2:7
Ruudut 33/16-31 tasot 1 - 3 ja N-profiili	
Turun yliopisto / Arkeologia	
TI 155 / 26,12 m m.p.y.	MK 1: 20
Puht. piirt. Nora Heinonen, Jaana Niiranen, Satu Isotalo	
Kristiina Korkeakoski-Väisänen	

Turku Oriketo Orhinkarsina 1997
Löytöjen levintä

Kartta: Jouko Pukkila

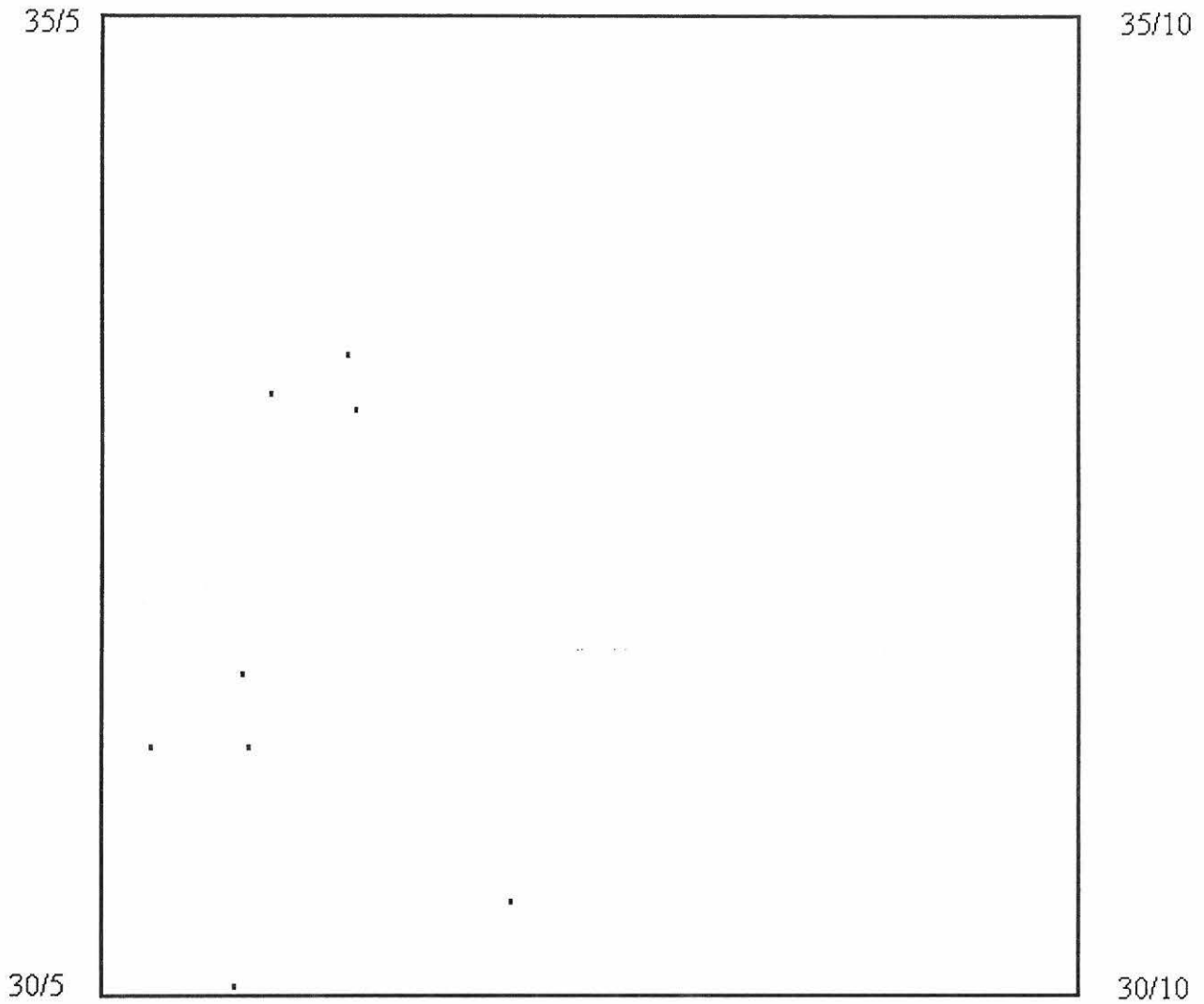
Turku Oriketo Orhinkarsina 1997
Keramiikan levintä

Kartta: Jouko Pukkila

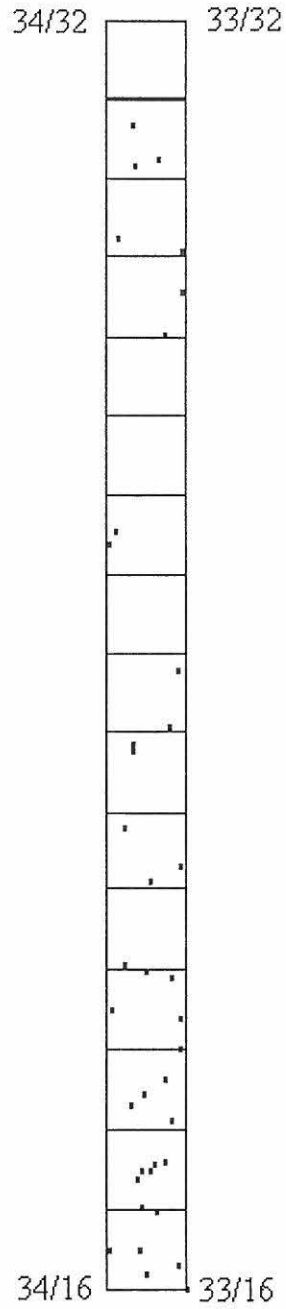
Turku Oriketo Orhinkarsina 1997

Luun levintä

Kartta: Jouko Pukkila

Turku Ori keto Orhinkarsina 1997
Keramiikan levintä koeojassa

Kartta: Jouko Pukkila

MAANÄYTE tasosta (x) profiilista ()
Tarkoitus: Makrosubfossiilien löytämiseksi

Näyte nro 1
Pvm. 27 / 5 1997

x 29,95 - 30,37 , y 5,50 - 5,80, z 184 ; krs. 2 ;
Korkeus m.p.y. 25,83 m

Näytteen laatu: Tummanruskeaksi värjäytynyttä hiekkaa, jossa jonkin verran myös nokivärjäytymää.

Näytteen määrä: 0,25 l () ; 0,5 l () ; 1 l (x) ; 1,5 l () ; 2 l ; 1
Kuvattu: kyllä () ei (x)
Näytepaikka merk. karttaan: Ks. kaivauskertomus s. 4
Arvio makrofossiilien esiintymisestä: Mahdollinen

Näyte lähetetty analysoitavaksi: 5 / 6 1997
Kenelle: Terttu Lempiäinen
osoite:

Huom. makrofossiilinäytteet tulee säilyttää kylmässä ja pimeässä, ei päällekin.

TURKU RÄNTÄMÄKI ORHINKARSINA 1997

Mustavalkonegatiivit

Kuvat: Kristiina Korkeakoski-Väisänen ja Tanja Ratilainen

TYA nro				
21900	Ruudut 30-34/6-9. Turpeen poiston jälkeen.		N.	21.5
21901	Ruudut 30-34/6-9.	1. taso	N.	21.5
21902	Ruudut 33/21-31.	1. taso	E.	22.5
21903	Oja. Ruutu 33/24.	1. taso	SW.	22.5
21904	Ruudut 33/16-21.	1. taso	SE.	22.5
21905	-II-	2. taso	W	23.5
21906	Ruudut 30-34/6-9.	2. taso	N.	23.5
21907	Ruudut 30-34/6-9	2. taso	S.	23.5
21908	Oja. Ruutu 33/24.	2. taso	SW.	23.5
21909	Ruudut 33/27-31.	2. taso	E.	23.5
21910	Ruudut 33/22-26.	2. taso	E.	23.5
21911	Ruudut 30-34/6-9. Kolmannesta krs:sta kaivettu 6 cm.		N.	26.5
21912	ruudut 30-31/6-9. Kolmannesta krs.sta kaivettu 6 cm.		E	26.5
21913	Ruudut 30-34/5	1. taso	S.	26.5
21914	Ruudut 30-34/6-9 Ruudut 30-34/5	3. tasossa 1. tasossa	S.	26.5
21915	Ruudut 30-32/6. Kolmannen tason alapuolella 3 cm.		S.	26.5
21916	Ruudut 33/26-31	3. taso (kaiv. vain 3cm)	E.	27.5
21917	Kivikehä. Ruudut 33/21-26.	3. taso	E.	27.5
21918	Oja. Ruutu 33/24.	3. taso	SW.	27.5
21919	Kivikehä. Ruutu 33/23.	3. taso	SW.	27.5
21920	Kivikehä. Ruutu 33/23.	3. taso	N.	27.5
21921	Kivikehä. Ruutu 33/23.	3. taso	SE.	27.5
21922	Ruudut 33/16-23	3. taso	W.	27.5
21923	"Kiveys". Ruutu 33/16	3. taso	SW.	27.5
21924	Ruudut 30-34/5	2. taso	S.	27.5
21925	Ruudut 30-34/5	3. taso	S.	28.5
21926	Mitä jäljellä kivikehästä. Ruutu 33/23	4. taso	SW.	28.5
21927	Ruudut 33/16-17	4. taso	W.	28..5
21928	Ruudut 33/18-19	4. taso	E.	28.5
21929	Ruudut 30-34/5-9	4. taso	S.	28.5
21930	Ruudut 30-34/5-9	4. taso	N.	28.5
21931	Yleiskuva ennen maisemointia.		SW.	28.5
21932	Yleiskuva maisemoinnin jälkeen.		SW.	28.5

TURKU RÄNTÄMÄKI ORHINKARSINA 1997

Diapositiivit

Kuvat: Kristiina Korkeakoski-Väisänen ja Tanja Ratilainen

TYA nro

280:1	Ruudut 30-34/6-9	1. taso	S.
280:2	Ruudut 30-34/6-9	1. taso	N.
280:3	Ruudut 33/16-31	1. taso	E.
280:4	Ruudut 30-34/6-9	2. taso	N.
280:5	Ruudut 30-34/6-9	2. taso	S.
280:6	Ruudut 33/16-31	2. taso	E.
280:7	Ruudut 30-34/6-9 kaivettu 6 cm	3. krs:sta	N.
280:8	Ruudut 30-31/6-9 kaivettu 6 cm.	3. krs:sta	E.
280:9	Ruudut 30-34/5	1. taso	S.
280:10	", (koko alue 3. tasossa)	1. taso	N.
280:11	Ruudut 30-34/6-9 itäpuolisko	3. taso	N.
280:12	Ruudut 31-32/6 puolella 3 cm.	3. tason ala-	S.
280:13	Ruudut 33/16-31.	3. taso	W.
280:14	Kivikehä. Ruutu 33/23.	3. taso	SE.
280:15	Ruudut 30-34/5	2. taso	S.
280:16	Ruudut 30-34/5	3. taso	S.
280:17	Ruudut 30-34/5-9	4. taso	N.
280:18	Ruudut 30-34/5-9	4. taso	S.
280:19	Alueen 30-34 / 5-9 N-profiili, itäpää		S.
280:20	Alueen 30-34 / 5-9 S-profiili, länsipää		E.
280:21	Pienen kaivausalueen W-profiili		E.
280:22	Yleiskuva koko alueesta.		NW.
280:23	Yleiskuva koko alueesta.		SW.